

„SĂ COMBATEM SĂRĂCIA PRIN DEZVOLTARE ECONOMICĂ” UN PROIECT DEZVOLTAT DE WORLD VISION ROMÂNIA^[1]

Gabriela Grama^[2]

Rezumat

Articolul prezintă un studiu de caz al proiectului “Taking Farmers out of Poverty Through Economic Development” („Să combatem sărăcia prin dezvoltare economică”), care a fost distins cu locul I la Gala Societății Civile 2013 la secțiunea Dezvoltare Socială și Economică.

Proiectul s-a derulat în perioada octombrie 2007 - septembrie 2012 în cinci comune din județul Iași. Scopul proiectului a fost acela de a îmbunătăți standardele de trai ale populației rurale oferindu-le informații și consultanță pentru a-i ajuta să-și dezvolte spiritul antreprenorial și să învețe să lucreze împreună în asociații. Beneficiarii, 400 de fermieri din cele cinci comune și familiile acestora (aproximativ 500 de copii) au acum șanse sporite la un viitor mai bun.

În urma implementării proiectului, 293 de fermieri au absolvit cursuri de pomicultură, viticultură, legumicultură, apicultură, creșterea animalelor și au dobândit competențe antreprenoriale; 100 de fermieri au învățat pașii necesari pentru înființarea unei asociații cu statut juridic; au fost înființate nouă asociații agricole; 36 de fermieri au participat la expoziții și târguri de produse tradiționale atât în România cât și în alte țări (Franța, Slovacia, Bosnia); au fost atestate produse tradiționale românești în cadrul Asociației Pomiviticole Hilița. Fermierii au participat la cursuri de scriere de proiecte: 150 de membri ai noilor asociații înființate au accesat fonduri prin Planul Național de Dezvoltare Rurală, iar valoarea totală a fondurilor accesate pentru perioada 2009 - 2013 este de peste 1,3 milioane Euro.

Cuvinte cheie: *economie socială, antreprenariat social, formare profesională, dezvoltare rurală*

---

^[1] World Vision este o organizație creștină, care desfășoară programe de intervenție umanitară de urgență, de dezvoltare comunitară și advocacy plasând în centrul activității bunăstarea copilului. Organizația se concentrează asupra muncii cu copiii, familiile și comunitățile rurale, în scopul depășirii sărăciei și nedreptății. Biroului Zonal Iași, str. Sărăriei, nr. 222; tel./fax: 0232.233.906.

^[2] Gabriela Grama, Specialist Comunicare și Relații Publice în cadrul Biroului Zonal Iași și Vaslui, Strada Sărăriei nr. 222, tel.: 0731444611; e-mail: gabriela_grama-@wvi.org

Contextul inițierii proiectului

În 2007, la aderarea României la Uniunea Europeană, peste 45% din populația de 22 milioane de cetățeni ai României locuia în mediul rural; 40% din populație lucra în agricultură (Eurostat); peste 70% din populația săracă din România era în mediul rural (Banca Mondială); 70% din gospodăriile rurale se bazau pe o agricultură de subzistență (Centrul pentru Politici de Subzistență). Micii fermieri din mediul rural practicau agricultura de subzistență (metode învechite, unelte rudimentare, suprafețe mici de teren), le lipsea spiritul antreprenorial, erau reticenți la asocieri și incapabili să acceseze piața sau informații de pe piață. Proiectul agricol de dezvoltare economică și socială a fost necesar pentru a îmbunătăți viața membrilor comunității și a copiilor, oferind acces la educație de calitate, hrană îmbunătățită și oportunități de dezvoltare.

Scopul și obiectivele propuse

Scopul proiectului de dezvoltare economică a fost instruirea micilor fermieri prin livrarea de informații și de consultanță pentru a lucra cu succes în noul mediu economic de piață. Cunoștințele practice predate beneficiarilor au urmărit: creșterea șanselor de succes ale gospodăriilor rurale în dezvoltarea activităților generatoare de profit la nivelul gospodăriilor rurale, formarea de organizații nonguvernamentale funcționale bazate pe interesul și nevoia oamenilor, creșterea numărului de fermieri din cele cinci comune care accesează fonduri europene și posibilitatea asociațiilor înființate de a se susține și de a se dezvolta singure.

Principalele activități întreprinse

După ce au fost selectați beneficiarii și contactați partenerii, au fost înființate cinci Centre de Dezvoltare Economică în Costuleni, Golăești, Vlădeni, Ceplenița și Aroneanu. În primii doi ani de proiect, cele cinci centre au desfășurat aceleași activități în toate cele cinci comune, iar din al treilea an fermierii au participat la cursuri specializate în funcție de propriile interese și de potențialul agricol al zonei rurale: fermierii din

Costuleni s-au specializat pe cultivarea fructelor și pe producția de gem și au constituit o Asociație Pomiviticolă; în comuna Golăești s-a insistat asupra potențialului de cultivare a legumelor; în Vlădeni și Ceplenița s-a urmărit creșterea animalelor (oi și bovine) și capitalizarea cărnii procesate tradițional; în Aroneanu, fermierii au fost interesați de producția de cereale și achiziționarea echipamentului necesar pentru a lucra eficient. În paralel, au fost selectați beneficiari care au mai participat la cursuri precum „Instruire și lucru pe calculator”, „Cursuri de asistent maternal”, „Competențe antreprenoriale” și „Manager de întreprindere socială”. Întâlnirile de lucru, sesiunile de formare și instruire au condus la constituirea a nouă asociații de fermieri funcționale și sustenabile în cele cinci comunități menționate. În plus, beneficiarii au fost instruiți să aplice pentru a obține fonduri din Planul Național de Dezvoltare Rurală.

Implicarea beneficiarilor

Activitatea fermierilor a contribuit decisiv la conturarea unei strategii centrată pe nevoi concrete. De la începutul proiectului și până la final, fermierii au demonstrat o schimbare de atitudine și de comportament datorată procesului continuu de formare: au devenit încrezători în inițiativele proprii, au apelat la instituțiile județene, au interacționat cu specialiști din domeniu, au negociat prețuri de vânzare, au colaborat permanent unii cu alții; sub numele asociației de care aparțin au devenit cunoscuți pe piață pentru produsele oferite și au participat la diferite evenimente, având o mai bună reprezentare în relația cu alte companii și instituții (potențiali cumpărători), au atras fonduri europene și subvenții, iar unii dintre beneficiari au pus bazele unor mici afaceri, cum ar fi Centrul de procesare a fructelor de la Hilița (comuna Costuleni, județul Iași).

Rezultate

Conform evaluării de impact realizată la finalul proiectului, în județul Iași, din totalul fermierilor care au accesat fonduri europene, 15% provin din cele cinci comune implicate în proiect; din 2008 până în 2012, 150 de fermieri au accesat 1.300.000 Euro prin măsura 141 –

sprijinirea fermelor de semi-subzistență (1500 Euro pe an, timp de cinci ani, în sumă totală de 7500 de euro) și 112 - instalarea tinerilor fermieri. Asociația Hilița din comuna Costuleni, ai cărei membri au fost neîncrezători că vor vinde produsele, s-a remarcat ca un bun exemplu pentru comunitățile vecine. Astfel, a înființat un Centru de procesare a fructelor, a reușit să acrediteze trei produse tradiționale (gemul, compotul și dulceața de Hilița) și să creeze o bază de date cu clienți. Totodată, Fundația Româno-Americană finanțează în prezent Asociația cu 50.000 de dolari pentru creșterea producției de produse tradiționale. Din cele nouă Asociații Agricole înființate, trei fac parte acum din Grupul de Acțiune Locală „Ștefan cel Mare”, prin intermediul căruia vor putea să acceseze în continuare fonduri europene, fapt ce reprezintă elementul de sustenabilitate al proiectului agricol. Componenta socială a proiectului a fost împlinită prin faptul că beneficiarii au fost sprijiniți prin donațiile primite, constând în produse și bunuri în natură (curcani, porci, utilaje, semințe, pomi fructiferi), ceea ce a îmbunătățit viața familiei și a copiilor. Prin activități comerciale și de producție proprii, părinții au generat venituri cash, pe timp de iarnă, oferindu-le copiilor o hrană mai bună, acces la educație și un nivel de trai mai bun.

Contribuția partenerilor

Mai mult decât un simplu finanțator, World Vision România a avut un rol decisiv în consultanța tehnică acordată fermierilor și realizarea networking-ului între autoritățile locale și micii fermieri. Nevoile beneficiarilor au fost identificate prin consultare cu fermierii, alături de care s-au stabilit și elaborat principalele soluții. Anumite activități au fost asigurate de parteneri: Direcția Agricolă pentru Dezvoltare Rurală Iași a furnizat informații despre importanța constituirii fermierilor în Asociații; Camera Agricolă Județeană Iași a oferit consultanță în scrierea de proiecte, asistență tehnică în implementare, facilitarea accesului la piață și cursuri acreditate în domeniul agricol; Fundația pentru Dezvoltare Economică a oferit suport în acreditarea produselor tradiționale și cursuri de antreprenoriat; Direcția Sanitar-Veterinară și Siguranța Alimentelor a acordat sprijin în obținerea aprobărilor sanitare, autori-

zarea spațiului și ghidul de bune practici; Consiliile Locale au sprijinit buna desfășurare a activităților; Prefectura Iași a facilitat accesul la târguri și expoziții; Centrul de Mediere și Securitatea Comunitară Iași a furnizat cursuri specializate. Informațiile au vizat sfaturi practice, care încurajau fermierii să preia inițiative de dezvoltare economică. Partenerii au apreciat că fermierii din comunitățile în care a intervenit World Vision erau mai bine informați, mai interesați și mai responsabili în atragerea de fonduri europene.

Obstacolele majore întâmpinate

În primii doi ani de proiect s-a constatat ca fermierii nu înțelegeau importanța asociațiilor și nu dețineau toate informațiile necesare. Lipsa lor de interes față de astfel de forme asociative era o consecință a mentalității învechite și a experiențelor anterioare neplăcute - modelul Cooperativelor Agricole înființate înainte de 1989. Birocrația implicată în atragerea fondurilor europene a presupus un efort consistent din partea organizației de instruire a fermierilor. Au avut loc sesiuni de informare care prezentau avantajele asociațiilor de fermieri la nivel individual și comunitar, astfel încât, până la finalul proiectului, au fost înființate nouă asociații de fermieri care timp de cinci ani, 2007-2012, au contribuit la obținerea unor fonduri de 1.300.000 Euro.

Elementul de inovație

În studiul evaluării de impact a proiectului, beneficiarii consideră că cea mai importantă realizare este învățarea din cursuri, sesiuni de informare și experiențe asimilate în timpul implementării proiectului, subliniind valoarea capacitării ca proces: și-au însușit noi competențe practice, au depășit metodele învechite și au adoptat noi tehnologii care asigură o producție mai bună cantitativ și calitativ. Participarea la cursurile de formare a intensificat accesul la fondurile europene, certificatele de absolvire precum și constituirea în asociații reprezentând criterii de eligibilitate. Beneficiarii, membri în asociații, au obținut rezultate notabile în creșterea profitului general și în fermele dezvoltate, fiind conștienți că progresul se datorează lucrului în echipă. Un rezultat

neașteptat a fost succesul înregistrat de Asociația de Procesare a Fructelor de la Hilița (Costuleni) care au creat „un brand al fermierilor” și au acreditat produsele tradiționale, ceea ce a condus la creșterea ofertei de produse, și, în general, a cererii de pe piața de profil.

Eficiență

Pe parcursul celor cinci ani de implementare a proiectului (2007-20112) au fost investiți 200.000 Euro care au atras fonduri europene de 1.300.000 Euro prin măsura 141 – sprijinirea fermelor de semi-subzistență și 112 - instalarea tinerilor fermieri, obținuți de 150 de fermieri din cele cinci comune beneficiare – Aroneanu, Ceplenița, Costuleni, Gălăești și Vlădeni. Raportat la nivelul județului Iași, numărul reprezintă 15% din numărul total de fermieri cărora le-a fost aprobat proiectul. Suma totală investită în oferirea de consultanță de specialitate a fost de 7.618 dolari, cu precizarea că, dacă în 2008 suma a fost mai mare întrucât și nevoia de atragere și de informare a beneficiarilor era foarte mare, în 2011 costurile pentru servicii de consultanță au fost reduse la zero. Investiția furnizată de World Vision le-a asigurat baza necesară dezvoltării ulterioare a gospodăriilor personale. Sprijiniți prin donarea de produse și bunuri în natură (curcani, porci, utilaje, semințe, pomi fructiferi) viața familiei și a copiilor s-a îmbunătățit.

Durabilitate

Durabilitatea acțiunilor este reflectată de măsura în care cele nouă asociații formate se susțin acum pe cont propriu. Evaluarea finală de impact a demonstrat că fiecare asociație are propria sa traiectorie economică și dinamică internă. Asociația de la Hilița a construit un Centru de Procesare a Fructelor și are cel mai mare număr de membri activi. Din 2011, Asociația a primit, în baza unui plan propriu, suma de 50.000 dolari prin finanțare din partea Fundației Româno-Americane cu scopul de a îmbunătăți tehnologia de procesare a fructelor, pentru a deveni astfel o asociație vizibilă și sustenabilă financiar, care țintește acum către obținerea statutului de întreprindere socială, ce poate ge-

nera locuri de muncă. Membrii asociației au investit timp și energie în consolidarea echipei de lucru, având întâlniri pentru dezvoltarea planurilor anuale și a obiectivelor. World Vision a sprijinit aderarea a 3 asociații la Grupul de Acțiune Locală „Ștefan cel Mare”, care să faciliteze accesarea de fonduri europene, element de sustenabilitate al proiectului agricol și să contribuie la îndeplinirea a două dintre măsurile obiectivelor operaționale, planificate în Planul Național de Dezvoltare Rurală al Ministerului Agriculturii, cum ar fi: creșterea productivității în scopuri de marketing pentru micile ferme (ferme de semi-subsistență) pentru a deveni viabile economic, dezvoltarea spiritului antreprenorial, diversificarea activităților și a veniturilor populației din mediul rural.

Originalitate

În urma implementării proiectului, World Vision România a devenit inițiator în dezvoltarea agricolă, prin cursuri de specializare. Liderii comunităților din proiect au recunoscut că inițiativele individuale nu s-ar fi materializat fără un sprijin profesionist care să ghideze realizarea concretă a inițiativelor. World Vision a devenit agent al schimbării, conectând persoane și instituții de la nivelul comunității, și apropiindu-i pe membrii comunităților de autoritățile locale; s-a constatat că oamenii din serviciul public și-au îmbunătățit modalitatea de relaționare, oferind servicii de calitate. Proiectul a încurajat fermierii să aibă o perspectivă mai largă asupra posibilităților lor de dezvoltare în domeniul agricol, prin participarea la târguri, evenimente, contribuind la creșterea stimei de sine și a satisfacției profesionale.